

**R. P. Honorati Fabri, Societatis Jesu Theologi,
Apologeticus Doctrinæ Moralis Eiusdem Societatis**

Fabri, Honoré

Coloniæ Agrippinæ, MDCLXXII

Quæstio 3. An plures copulæ absque interruptione morali unum numero
peccatum constituent?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94565](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94565)

distinctæ speciei esse quando ante illam. Præterquam quod, ut ait P. Vasquez *suprà* num. 28. tactus, & oscula totam malitiam habent ex copula, ad quam natura sua ordinantur, licet aliquando ex voluntate operantis, quia ipse ibi sistit, non ultra procedant. Ergo eandem habent malitiam, ac si ex intentione operantis ad copulam referrentur: ordinatio enim extrinseca non est in diversa specie à relatione intrinseca. Quibus satis favet Sanchez *lib. 9. de Matrim. disp. 46. num. 7.* dum ait: * Amplexus, & oscula ob delectationem habita, suapte natura, & intrinsecè ordinantur ad copulam, tanquam circumstantiæ illius, &c. At circumstantiæ intrinsecæ actus participant eandem ipsius malitiam: quare talis delectatio est inchoatio copulæ carnalis. * Ergo inter virum, & feminam malitiam copulæ participant, licet in ipsis sistatur: sicut inter duos viros, aut duas feminas malitiam sodomie; quia ad hunc negandum concubitus ordinantur: ut cum Gersono, Nieva, & aliis docet ipse Sanchez *num. 8.* Quæ expressius tradit *num. 70.* dicens: * Satis esse, ut malitiam copulæ participant, ad illam ordinari. *

3. Deinde sibi met contrarius videtur Cardinalis de Lugo: nam ut eadem *disp. 16. sect. 5. à num. 238.* & præcipue *num. 242.* expressè tenet: malitia tactus, prout est de delectatione ex contrectatione illicita, & turpis, non distinguitur specie à malitia copulæ, prout est etiam contrectatio illicita, & turpis (licet, in eius sententia, aliam malitiam superaddat copula.) Ergo explicata malitia copulæ, nulla malitia specie distincta manet inexplicata. Deinde est moralis continuatio inter tactus, & copulam: ergo quod copula superaddat malitiam specie distinctam, non probat, tactus, & oscula debere in confessione explicari; sed debere explicari copulam, ne aliqua species malitiæ inexplicata maneat.

4. Confirmatur exemplo; quod cum communi sententia admittit Lugo. Si femina haberet votum solius virginittatis, quod violatur per copulam, si post eam immediatè continuaret tactus libidinosos, hi tactus non haberent malitiam contra votum, quia hoc cessavit per copulam, per quam amisit virginittatem, & tamen non debent in confessione explicari, quia faciunt idem peccatum contra castitatem cum copula præcedenti: ut docent Henricus *lib. 5. de Pœnit. cap. 5. num. 5.* & Diana plures referens *1. p. tract. 7. resolut. 42.* & 3. p. tract. 4. resolut. 67. & tenet ipse Lugo *suprà* à num. 239. Ubi reddens rationem, inquit, * Quia tactus subsequentes faciunt idem numero peccatum cum copula, in quo peccato, licet quoad aliquam partem sui, non habeat malitiam sacrilegii, sufficit, quod eam habeat, quoad aliam. * Hæc Lugo: & bene quidem. Sed quare idem in nostro casu non dicit: nempe tactus, & oscula constituisse unum moraliter cum copula, etiam si ex illius intentione non procedant. In quo peccato, licet quoad aliquam partem sui, non sit illa malitia distincta speciei, quam addit Lugo in copula, est tamen quoad aliam. Præterquam quod reliqui Doctores eam negant: quia oscula, & tactus totam speciem malitiæ copulæ habere videatur; unde tactus dicitur fornicatio inchoata, ut ait P. Vasquez *quæst. 91. dub. 5. num. 33.*

5. Tandem probatur: nam qui absque intentione peccandi se exposuit periculo, non tenetur, subsequuto peccato, confiteri periculum, cui se exposuit, nisi per unum, & alterum notabilis mora intercedat, docet ipse Lugo *disp. 16. sect. 4. §. 7.* Sanchez *quæst. 91. dub. 5. num. 33.* Villalobos, Aragon, & alii, quos citatos

sequitur Diana *1. p. tract. 7. resolut. 44.* Sed quibus oscula, & amplexus absque intentione copulæ, subicitur periculo illius; ergo eà subsequuto non tenetur confessio, & amplexus in confessione explicari. Dicendum igitur est prædictos tactus, & oscula subsequente intentione copulæ, sufficere ad confessionem, explicari, copulæ præcisè explicari. Quod verò si non subsequatur: ut omnes Doctores dicunt, etiam in casu, quo ex intentione copulæ procedant, ut *suprà* docuimus.

QVÆSTIO III.

An plures copulæ, absque interruptione morali, unum numero peccatum constituent?

S. I.

Affirmantis sententia. Auctores, & fundamenta.

1. **E**X dictis in præcedentibus dubitari potest: An plures copulæ, ratione continuationis morali, idem numero peccatum in genere moris efficiant? Partem affirmativam tenet Maldonado *1. p. Directorii de Sacramento Pœnit. cap. 13. ubi dubiis pro confessione, & circumstantiis, §. 5. in fine.* ubi sic. * Non solum dico tactus, & oscula ante copulam unum constituere peccatum cum copula; sed etiam si accedant post copulam, & non amplius novam copulam ordinantur. Et si post illa sequatur nova copula, & esset deliberata antea, quia quando iuvat dormitum cum illa muliere, determinatur totam noctem delectari cum ea carnaliter, tamen formaliter acciperentur per modum unius delectationis, & peccati continuati formaliter. Et idem de eo, qui deliberavit tres viros occidere, & postquam unum occidit, alterum interfecit, & deinde tertium: vel ixit dormitum cum duobus solus, eodem animo cognoscendi carnaliter utrumque. Nam quamvis in confessione sint explicanda per se distincta, & cognita, ad hoc ut cognoscatur gravitas peccati in eadem specie: per hoc tamen non efficitur, quod ista sint multa peccata homicidii, vel fornicationis formaliter, quia eadem remanent voluntas de liberatio, & finis, quæ actiones specificant, & distinguunt formaliter. * Hæc ibi. Quem sequitur Antonius Verarduzius sacre Theolog. Doctor in Summa Corona Confessorum *1. p. cap. 2. de confessione num. 19. in fine.* In summa, inquam, Italice confitetur. * Tradotta di Latino in vulgare, & ampliata in istesso Autore, edita Venetiis anno 1550. ibi expresse ait: * Qui se fa dubio, si un huomo dormendo una notte con una cortigiana conoscesse quella ete, & quattro volte, fara forse bisogno, dir al Confessorio, tante volte li ho conosciuta in una notte. * Navarrete dize cheli: perche son atti distincti, & uno non è ordinato all' altro. Sylvestro de lestrario. Ma per acesommodare questi duo Dottori, potremo dire, che si uno conosendo una donna, non pretendeva usar più di una volta: è doppo facto, delibera di novo, tanti peccati distincti saranno, quanto nove deliberationi farà. Ma si propone doppo con quella, è tutta la notte goderia, quanto puo, se la conoscesse tre volte, è un peccato, perche

tutti insieme considerati son ordinati ad un fine. Chiesara goderla tutta la notte. * Hæc ibi.

2. Ejusdem sententiæ est Archangelus Rubeus *disp. 16. fol. 189. apud Leandrum de Sacram. tom. 1. de Pœnit. disp. 8. §. 7. quæst. 8.* Quia, hanc sententiam judicasse probabilem quosdam Recentiores, quos ipse consuluit. Et videtur ipse adhæsisse *tom. 4. de Censuris, tract. 1. disp. 3. quæst. 44.* ut constat ex indice: ubi verbo *fornicatio*, sic habet. * Fornicationes plures successivè absque temporis interruptione unam post alteram committens, unum solum mortale committit. * Sic ibi. Licet in compositione questionis, tanquam quid certum oppositum statuit, discrimen constituens inter plures occasiones successivè (quas unum peccatum constituere, quæstione præcedenti statuerat) & plures fornicationes: dicens unicâ actione plures occidi posse, sicut, & unicâ absolutione plures absolvi; non verò posse unicâ actione ad plures fœminas, sicut nec plures ad eandem accessum contingere: quia * re-

pugnat, inquit, omnino, quod actio fornicationis efficiat, quidquid sequentes efficiunt; aut earum effectum attingere, & ideo hæ actiones nequeunt ita conjungi inter se, ut pro unicâ adhuc in genere moris reputentur, benè tamen aliæ assignatæ. * Sic ille. Sed mens non plenè quiescit; quia ut ipsemet Leander defendit *tom. 1. tract. 5. disp. 8. §. 8. quæst. 18.* Sacerdos qui in peccato mortali existens pluribus administrat Eucharistiam (dato lethaliter delinquere) unicum peccatum mortale committit. * Quia in genere moris, inquit, unica est illa actio. * Et tamen manifestum est, quod unica actione non potest pluribus Eucharistia ministrari, & quod prima administratio non facit, quidquid sequentes efficiunt. Igitur id non impedit, quod plures actiones unicâ in genere moris reputentur. Quapropter Dicatillo *tom. 2. de Sacram. tract. 8. disp. 9. dub. 2. num. 79.* Si ratione, inquit, agamus, opinio Zanardi tam probabilis est, atque doctrina de occasione trium in eodem conflictu, seu pugna. * Cui accedit Cardin. de Lugo *tom. de Pœnit. disp. 16. sect. 14. num. 557.* Et P. Ojedo *1. 2. tract. 6. contrap. 5. part. 5. num. 115.* eodem modo philosophandum putat de habente plures copulas successivè, ac de illo, qui plures confessiones audit in peccato mortali. De quo infra.

3. Ideo sententiam Zanardi multis suadere conatur Caramuel in *Theolog. fund. in 1. editione, fundam. 19. fol. mihi 213.* ubi ait: * Si quis unico luxuriæ impetu ad multas fœminas accederet, & à fortiori, si plures ad eandem, unicum peccatum committeret. * Et infra: * Sicut de perjuriis, & blasphemis, ita de homicidiis, & fornicationibus in hac materia est philosophandum. * Hæc Caramuel, & ante illum Rever. D. Marcus Scafellà de Tolentino in *Summa Italice scripta*; cui titulus, *Giardino di sommissi 1. p. cap. 12. n. 11.* ubi sic ait: * Si domanda? Uno dormi con una donna, è la conoblete, ò più volte; se commisse tre, ò più; ò pur un sol peccato? * Respondetur: * Quando proposse veramente, è determinatamente tutta la notte conoscerla, senza determinare una, ò più volte; haver commesso un sol peccato, per la indeterminatione; ma se con animo deliberato di conoscerla molte volte, tante volte pecco, &c. Onde un sol peccato faria ad un vecchio per due volte sole; che quella hauesse conosciuta, quanto ad un giovane, che dieci volte. Perciò che fu l'intentione, è la voluntate conoscerla tutta la notte il vecchio, & il giovane. *

4. Hujus sententiæ fundamentum est, quia si ob aliquam rationem una copula non constitueret unum peccatum cum alia, maxime, quia singula sunt actiones completæ & totales; hanc autem rationem nil probare, pluribus suaderi videtur. Primum, quia singula perjurya sunt actus completi, & totales, & tamen si uno continuato sermone ter, vel quater quis perjurasset, non teneretur numerum in confessione explicare, quia idemmet peccatum perjurya constituunt, ut docent Lugo *disp. 16. sect. 14. num. 561.* Azor & alii, quos citat, & sequitur Diana *3. p. tract. 4. resolut. 163.* Præterea qualibet blasphemia est actus completus, & totalis, & tamen plures blasphemiarum ratione unius impetus, & continuationis uniuntur moraliter in ordine ad constituendum unum peccatum, ita ut plures una censeantur, ut ait Diana cum Fagundez, & Trullench. *6. p. tract. 8. resolut. 38.* & tenet Lugo cum Molina supra: ergo licet singula copulae sint actus completi, & totales; si tamen uno continuato accessu, vel uno impetu committantur, unum peccatum mortale constituent, neque opus erit numerum in confessione explicare; nulla enim videtur esse ratio, cur eadem occasio sermonis possit unire moraliter perjurya, & blasphemias, & una conversationis occasio non possit fornicationes unire.

5. Secundò: Confessarius, qui in peccato mortali confessiones multorum excipit, unum tantum mortale committit, nec teneretur personarum numerum in confessione explicare, ut cum Rodriguez tenet Diana *1. p. tract. 7. resolut. 43.* Cardin. de Lugo *disp. 16. sect. 3. & sect. 14. nu. 558.* Fagundez *2. precepto Ecclesiæ lib. 3. cap. 5. n. 91.* Leander à Sacramento *disp. 8. §. 8. quæst. 19.* Escobar in *Sum. tract. 7. ex. 4. cap. 7. nu. 38.* Bauni *tom. 1. tract. 4. q. 15. §. Dubitatur quarto,* & putat probabile Tambur. *opusc. 1. de confess. lib. 2. cap. 1. n. 55.* Et tamen qualibet absolutio est actio completa, & totalis, & tot sunt absolutiones, quot personæ. Ergo. Respondet Lugo ubi supra absolutiones continuari intentione absolvendi omnes subditos, & irreverentiâ contra Christum. Bene: sed cur idem non dicit de pluribus actibus fornicationis. Nimirum continuari intentione peccandi cum fœminâ quantum possit, & in oppositione contra eandem virtutem. Quapropter magis consequenter P. Ojedo supra eodem modo in utroque casu philosophandum tradidit.

6. Terriò: Plures actus externi completi, dum ab eadem voluntate procedant, idemmet numero peccatum constituunt; ergo idem de pluribus actibus fornicationis dici potest. Antecedens tradit M. Paludanus, quem refert, & sequitur M. Dominicus Baltanas in *Margâr. Confess. fol. mihi 136. ibi*: * Nota, quod in voto negativo non bibendi vinum, toties est mortale quoties agitur contra illud, si iteretur actus interior; & exterior; non autem si solum actus exterior, secundum Paludanum, quia peccatum per se est in actu interiori: Unde si unico actu voluntatis vult furari plura, quoad Deum unum peccatum committit, licet plura fureretur, secundum iudicium hominum. * Cui forsâ principio innixi Recentiores quidam apud Ledesma in *Sum. de Pœnit. lib. 1. cap. 16. dub. 1. post tertiam conclus.* asserunt, eum, qui decem vicibus surripuit quantitatem mille aureorum, non teneri explicare in confessione numerum actionum, sed quantitatem furatam, nimirum, quia uniuntur in unica volitione, qua fuerint volitæ, & ex qua processerunt, ut complementum: sicut &

plures omissiones restitutionis, etsi in se completæ, dum ab eadem voluntate, continuantur, & unum peccatum constituunt. Ergo similiter plures actus fornicationis eadem ratione uniri poterunt.

7. Quartò: Prima copula, & oscula illam subsequentia sunt idem numero peccatum in genere mortis, ut cum pluribus supra docuimus: Deinde hæc eadem oscula, utpotè antecedentia ad secundam copulam unum moraliter peccatum cum illa constituunt; ergo, & copula ipsæ inter se. Hæc consequentia valde urgere videtur, quia si secunda copula est idem peccatum cum osculis præcedentibus, & hæc eadem oscula idem cum prima copula, quam subsequantur; quæ sunt eadem univertio, sunt eadem inter se. Ergo prima, & secunda copula, utpotè idem moraliter peccatum cum osculis intermediis, idem moraliter peccatum sunt. Hanc illationem esse legitimam, & necessariam ex opinione asserente, oscula subsequentia ad copulam idem cum illa peccatum constituere, tradunt P. Vazquez. *quest. 91. art. 1. dub. 5. n. 31.* & P. Suarez *disp. 22. sect. 5. n. 26. in fine.*

§. II.

Negativa, & vera sententia.

8. **N**ihilominus contraria opinio sententia tenenda est. Quam certissimam jure vocant Leander à Sacram. *tom. 1. tract. 5. de Poenit. disp. 8. §. 7. quest. 8.* Et Castro Palao *tom. 1. tract. 2. disp. 3. punct. 1. in fine.* ubi ait: * Unum tamen est omnino indubitatum apud omnes, coitum unum non esse viam ad alium, ac proinde etiam si mox post alium sequatur, necessariò est peccatum distinctum in confessione manifestandum. * Quos sequuntur Card. de Lugo *tom. de Poenit. disp. 15. sect. 14. n. 557.* & cum Vazquez, Bonacina, & aliis P. Oviedo ubi supra. Diana *3. p. tract. 4. resol. 67.* & communiter Theologi. Ratio est, quia communi omnium persuasione plures copulæ non solum physicè, & metaphysicè distincta numero peccata sunt, sed moraliter, & humano modo; ac proinde nullum est caput excusationis, cum non reputentur partes ejusdem actionis humanæ, sed actiones totales diversæ. Quod aliter contingere in exemplis allatis, docent Doctores, qui pro illis militant, quibus dissentire debent, qui in opinione, & disussu de multiplicitate peccatorum in ordine ad confessionem nobiscum sentiant. Adde si fundamenta superius allata aliquid suaderent, idem probarent de pluribus copulis cum diversis feminis, dum ab eadem voluntate, quia absolutiones, etiam conferuntur diversis, & tamen ut Adversarii contendunt, non idè tollitur unitas moralis ex intentione agentis; sicut nec pluribus convitiis uno continuato sermone; licet alia sint contra Deum, alia contra Sanctos; unum enim numero peccatum constituunt in ordine ad confessionem, ut cum Cajetan. Valentia, & Azor, tradit Diana *1. part. tr. 7. resol. 50.* Ergo, quod plures copulæ cum diversis feminis haberentur, non impediret unitatem moralem peccati. Quod sanè valde absurdum est, & à nemine concedendum.

9. Idem consequenter dicendum censo contra Zanardum, & F. Leand. à Sacramento. questione præcedenti citatos, & contra F. Ludovicum à Concept. in *exam. veritatis, tom. 1. tract. de Poenit. casu 5. num. 15.* asserentes plures occisiones successive, eadem con-

tinuata actione, unum esse peccatum. Cujusmodi est, quia singulæ occisiones sunt actus completi, & totales, & unus non est via ad alium; nec ullam tatem inter se habent in æstimatione moralis, sed unus post alium succedit; ita & unum peccatum potest in esse morali actiones, in suo ordine absolute completas, & adequatas, & à diversis actibus voluntatis executioni mandatas; licet ab unica intentione procedentibus; id enim actibus eorum diversæ speciei contingere potest; ut si unico actu, qui tendet et fornicationem, homicidium, & furtum, & successive hæc executioni mandaret. Et tamen nemo audebit dicere unum ex illis resultare peccatum in individuo, ad plures pertinens species. Quod rō tenendum, quando non plures actus extrinsecis cisionis plurium, sed unus interveniat, quæstioni sequenti indagabimus.

10. Ad fundamentum solidius pro contraria sententia, responderi potest, secundam copulam esse idem peccatum cum osculis præcedentibus, directionem verò ab illis, ut subsequentibus, quia secundum diversas rationes ad distinctas actiones humanas pertinent. Sunt enim aliqui externi actus habentes certos terminos, in quibus consummantur; & alii ad fornicationem, in communi sententia, ut continet plures fornicationes, plura inferri damna proli, quæ in morali æstimatione peccata multiplicat in de morali. Sicut, & quando plura læduntur jura, alia in esse physico, & metaphysico, idem peccatum censentur; quod secus in præsentis contingit cum plura esse, etiam metaphysicè, utpotè plures actus, suos singulos habentes malitias, dabitur non possit.

QVÆSTIO IV.

Utrum, qui unica actione pluribus injuriam infert, ut si unico ictu decem occidat, unicum tantum peccatum committat?

§. PRIMUS.

Affirmantis sententia Auctores.

1. **P**arte affirmativam defendunt Joannes Pontius, Ordinis Minorum in *curso Theologicæ, disp. 45. quest. 7. conclus. 2. nu. 53.* Martinus de S. Joseph. in *Monitis, tom. 1. lib. 1. tract. de Poenit. num. 4.* Constantinus de Castro in *Collatione Theologiae moralis, tract. 1. cap. 6. art. 3. sect. 3.* Quæ verba adducit Diana *part. 1. tract. 3. resol. 64.* Ubi dicit esse probabilem; & jam disceptaverat *1. part. tr. 7. resol. 17. & 19. & 5. part. tract. 3. resol. 59.* eandem sequuntur Remigius in *Somno tract. de Poenit. 5. §. 6.* & Leander à Sacramento. *tom. 1. tract. 5. de Poenit. disp. 8. §. 3. quest. 20. 21. & 22.* & iterum *tom. 4. de Poenit. tract. 1. disp. 3. quest. 42.* ubi concludit, dicens: * Et quidem illam esse probabilem satis aperte, & ex se affirmant, & probant Alterius Balizus, Canonicus & Cornejo. * Et tenet apud illum Bonacina *disp. 1. quest. 1. punct. 5. num. 7.* Pro eadem sententia in *tract. Mag. Bannez 2. 2. quæ 62. de jure, art. 8. in Commentariis art. in dubitat. circa conclusionem, in responsione ad 3. art. 2. ubi sic: * Ad tertium, ut respondeamus, multa necesse*